

Bydelismødre projekterne

– resultater og erfaringer i komparativt perspektiv

BYDELISMØDRE

Indhold

Indledning	3
Projekternes rammer	4
Forankring	5
Fysiske rammer	6
Økonomiske rammer	6
Metoder i bydelsmødrenes arbejde	7
Bydelsmøden som samtalepartner	7
Bydelsmøden som rollemodel	7
Aktiviteter	8
Kvinderne som indgang til familien	9
Temaer i bydelsmødrenes møder med kvinderne	10
Børneopdragelse	10
Sundhed	10
Skoler og daginstitutioner	10
Kommunale tilbud	10
Lokale tilbud og foreningsliv	10
Bydelsmødrene som brobyggere til det kommunale system	13
Bydelsmødrene og det aktive medborgerskab	16
Bydelsmødrenes rolle	18
Afklaring af om bydelsmødrearbejdet er frivilligt eller lønnet arbejde	19
Bydelsmødrekonceptets potentialer	20
Bilag 1	21

Komparativ evaluering af fire bydelsmødreprojekter i Københavns Kommune

Marie Gade Husted, evaluator og forfatter af rapporten
Mie Vestergaard og Marie Erkmann, evaluører

Københavns Kommune
Socialforvaltningen
Drifts- og Udviklingskontoret for udsatte grupper, misbrug og bolig
Bernstorffsgade 17, 2.
1592 København V

Januar 2011

Indledning

Integrationsministeriets Kvindeprogram: 'Nydanske Kvinders Ressourcer i Fokus', som støtter etableringen af bydelsmødreprojekter i Danmark, beskriver bydelsmødrekonceptet således:

”Projekt ‘Stadtteilmütter’, der bygger på rådgivning fra mor til mor, er på få år blevet en stor succes i Berlin. Integrationsministeriet vil derfor støtte, at lignende projekter kan gennemføres herhjemme. Et dansk Projekt Bydelsmødre skal medvirke til, at indvandrer mødre i udsatte boligområder får større lyst til at blive aktive medborgere i det danske samfund og skal styrke mødrenes viden om, hvordan de kan fremme deres børns udvikling og integration. [...] Gennem et antal regelmæssige besøg over en længere periode skal bydelsmødrene give mødrene den viden, de selv har fået [gennem den uddannelse, de får]. Det foregår ved personlige samtaler og gennemgang af undervisningsmateriale.”

Tanken med bydelsmødrekonceptet er, at bydelsmødrene skal videreformidle den viden, som de opnår gennem en særligt tilrettelagt uddannelse, til andre mødre i deres lokalområde. Herigennem antages det, at man kan styrke kvindernes aktive medborgerskab og forbedre børnenes integration.

Gennem de sidste to år er der blevet gennemført fire bydelsmødreprojekter i Københavns Kommune. Projekterne har fundet sted i bydelene Akacieparken/Bispebjerg, Nørrebro, Sjælør/Kgs. Enghave og Tingbjerg/Utterslevhuse. Projekterne har gennem hele projektperioden indgået i en fælles evaluering af de københavnske bydelsmødreprojekter. Evalueringen er finansieret af Den Tværgående Integrationspulje i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og er forankret i Københavns Kommunes Socialforvaltning. For alle projekter gælder det, at der er udarbejdet et evalueringsnotat for rekrutterings- og uddannelsesforløbet, et midtvejsnotat, der har dannet afsæt for justeringer i sidste del af projektforløbet, samt en afsluttende rapport, der har fokus på projektets resultater. Evalueringen er baseret på kvalitativt og kvantitativt datamateriale genereret fra januar 2009 – juli 2010.

Denne rapport evaluerer de fire projekter komparativt og fremhæver styrker og udfordringer i bydelsmødreindsatsen på baggrund af udvalgte resultater og erfaringer fra de fire projekter. Der sættes fokus på følgende områder:

- Projekternes rammer
- Metoder i bydelsmødrenes arbejde
- Præmissen om kvinden som indgang til familien
- Temaer i bydelsmødrenes møder med kvinderne
- Bydelsmødrene som brobyggere til det kommunale system
- Bydelsmødrene og det aktive medborgerskab
- Bydelsmødrenes rolle

Rapporten giver interesserede, der overvejer at igangsætte et bydelsmødreprojekt, samt projektledere, bydelsmødre m.v., mulighed for at få et indblik i, hvilke styrker og udfordringer bydelsmødrekonceptet kan indebære¹.

¹ For en yderligere nuancering og diskussion af de enkelte emner henvises til de øvrige evalueringsrapporter.

Projekternes rammer

De fire københavnske projekter er udsprunget af forskellige visioner for bydelsmødrenes indsats og er præget af de forskellige kontekstuelle sammenhænge, som projekterne er blevet til i relation til. Sammen med projekternes forskellige betingelser for gennemførelse har dette haft indflydelse på projekternes indsatsområder og resultater.

Projektet i Akacieparken/Bispebjerg er igangsat på baggrund af rapporten 'Socialt isolerede kvinder med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune' (Als Research 2008). Projektet er forankret i Socialforvaltningen i Københavns Kommune og gennem et samarbejde med kommunale aktører og de boligsociale helhedsplaner søger projektet at forebygge og afhjælpe sociale, sundheds- og opdragelsesmæssige problemer hos etniske minoritetskvinder og deres familier. Dette sker bl.a. ved, at bydelsmødrene sætter kvinderne i kontakt med de lokale og kommunale tilbud.

Projektet på Nørrebro er forankret på Nørrebro Bibliotek og indgår som et led i bibliotekets strategi om at udvikle sig til et medborgercenter. Idet bydelsmødrene rådgiver kvinder og afholder aktiviteter på biblioteket og andre steder i lokalområdet arbejder projektet mod at nå sit overordnede formål om styrke det aktive medborgerskab blandt beboere med etnisk minoritetsbaggrund på Nørrebro.

Projektet i Sjælør/Kgs. Enghave er forankret i boligorganisationen KAB og indgår som en del af helhedsplanerne i de to områder. Idet bydelsmødrene agerer brobyggere mellem de etablerede tilbud og kvinder samt deres familier, er det projektets hensigt at forbedre forældrenes forståelse for samt involvering og aktive deltagelse i deres børns skole- og fritidsliv. På denne måde søger projektet gennem en indsats, der retter sig bredt mod områdets familier, at bidrage til at forbedre børnenes integration og skabe mere velfungerende familier i området.

Projektet i Tingbjerg/Utterslevhuse er ligeledes forankret i boligorganisationen KAB og indgår som en del af helhedsplanen i området. Bydelsmødrenes indsats retter sig bredt mod familier i Tingbjerg/Utterslevhuse, men da erfaringerne viser, at en stor del af de familier, der bor i området, har forskellige sociale og integrationsmæssige problemer, retter projektet sig særligt mod disse familier. Ved at bydelsmødrene guider andre mødre i mulighederne for at bruge det offentlige system, i pædagogik og børneopdragelse, i sund kost og motion m.m. arbejder projektet mod at forbedre integrationsmulighederne for børn og unge i området. Det er hensigten, at bydelsmødrene skal fungere som brobyggere mellem beboerne i området og de etablerede professionelle tilbud.

Projekternes forankring i hhv. forskellige kommunale forvaltninger og den boligsociale indsats har særligt haft betydning for projektets fokus for bydelsmødrenes indsats, det har haft indflydelse på hvordan kvinderne har opfattet projektet – hvilket 'image' projektet har fået i lokalområdet, og det har desuden haft betydning for projektets og bydelsmødrenes muligheder for at samarbejde med andre projekter og aktører.

Projekternes forskellige forankring har betydning for, hvilken målgruppe projektet fokuserer på at sætte ind overfor og hvordan. De kommunalt forankrede projekter fokuserer på at nå kvinder, der ikke benytter sig af de kommunale tilbud (hvad enten dette er biblioteket eller de sociale og beskæftigelsesmæssige tilbud), og arbejder med at få kvinderne til at benytte sig af disse tilbud. Dette er til en vis grad også i fokus i de boligsocialt forankrede projekter, men disse har i kraft af den helhedsorienterede boligsociale indsats en bredere målgruppe, idet de retter sig mod alle mødre i boligområdet, herunder socialt isolerede kvinder. Forankringen afstedkommer på denne måde forskellige visioner hos projekterne i forhold til at definere mulige indsatsområder hos forskellige målgrupper.

Det er en væsentlig styrke for projekterne, at de er forankret i boligorganisationernes helhedsplaner, idet de på denne måde naturligt bliver en integreret del af helhedsplanens øvrige aktiviteter, og bydelsmødrene og andre projektmagere får styrkede muligheder for at bidrage til hinandens arbejde. Projektet får gennem forankringen i en helhedsplan adgang til viden om de øvrige projekter, der findes i lokalområdet, og kan trække på disse projekters erfaringer og netværk, ligesom bydelsmødrene kan bidrage med deres netværk og erfaringer til de andre projekters arbejde.

En kommunal forankring kan, set fra de besøgte kvinders perspektiv, styrke projektets relevans, idet kvinderne opfatter bydelsmødrene som et 'talerør' til det kommunale system. En sådan indgang til det kommunale system er efterspurgt af kvinderne, der opfatter det kommunale system som kompliceret og uoverskueligt².

Både for projekter med en kommunal forankring og for projekter forankret i helhedsplanerne har det afgørende betydning for projektets muligheder for at etablere et samarbejde med hhv. projekter i lokalområdet og kommunale aktører, hvorvidt der i forvejen eksisterer et samarbejde og et netværk mellem hhv. projektmagere og kommunale aktører. Mens projekter i områder med en lang tradition for netværks- og projektarbejde i høj grad kan profitere af det samarbejde, der allerede eksisterer, er det langt vanskeligere for projekter at etablere et samarbejde med projektmagere og kommunale aktører i områder, hvor et sådant må bygges op fra grunden.

Både i de kommunalt forankrede projekter og i projekter forankret i en helhedsplan kan det være en udfordring at organisere samarbejdet og afklare rollefordelingen mellem bydelsmødrene og hhv. kommunale aktører og projektmagere, herunder at sikre at indsatserne ikke overlapper. Dette fordrer et tæt samarbejde mellem projektet og de andre aktører, som bl.a. kan styrkes ved at projektets samarbejdspartnere har faste træffetider i fysiske rammer, som bydelsmødrene kender og er vant til at opsøge.

2 Se rapporten 'Socialt isolerede kvinder med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune' (Als Research 2008)

Fysiske rammer

Flere projekter har gennem deres netværk til andre projekter eller tilbud i lokalområdet kunnet etablere eller benytte sig af forskellige fysiske rammer i løbet af projektperioden. Erfaringerne viser, at et fysisk tilhørssted kan styrke projektet på flere områder:

Det kan skabe mulighed for, at bydelsmødrene kan afholde arrangementer og åbne rådgivninger, hvor kvinderne kan opsøge bydelsmødrene inden for afgrænsede tidsrum. Derved kan kvinderne få mulighed for at tale med bydelsmødrene et andet sted end i hjemmet, hvis de ønsker det.

Det kan skabe synlighed om projektet i lokalområdet, idet kvinderne ved, hvor bydelsmødrene hører til.

Det kan give bydelsmødrene et sted, som de kan føle et tilhørsforhold til og styrke bydelsmødrenes identitet som bydelsmødre.

Det er imidlertid afgørende for, om kvinderne henvender sig i projektets fysiske rammer, at de har en opfattelse af det som et neutralt og uformelt sted, uden forbindelse til kommunen eller andre myndigheder. I denne forbindelse kan det være en styrke for projektet, hvis der i forvejen eksisterer fysiske rammer i boligområderne, fx i form af kvindekubber, som kvinderne kender til.

Økonomiske rammer

Projekternes økonomiske rammer og prioriteringen af ressourcer har medført, at projektledere/koordinatorer har haft forskellige ansættelsesforhold i de fire projekter. Projektlederne/koordinatorerne har været ansat mellem 7 og 37 timer om ugen. Bydelsmødrene har alle modtaget løn for deres arbejde, men har haft varierende ansættelsesforhold på mellem 7 timer om måneden og 10 timer om ugen. De økonomiske rammer og prioriteringen af ressourcer i de enkelte projekter har indflydelse på fordelingen af ansvar mellem bydelsmødre og projektkoordinator i ledelsen af projektet, hvilket erfaringerne viser, giver forskellige muligheder for at skabe forandring med projektet.

Et projekt, der prioriterer at anvende ressourcer til at ansætte en projektkoordinator med et højt ugentligt timeantal giver mulighed for en stringent gennemførelse af projektets forandringssteori. På denne måde kan projektet gennemføre en målrettet indsats mod en specifikt defineret målgruppe.

Et projekt, hvor koordinator er ansat relativt få timer om ugen, skaber mulighed for at arbejde empowermentorienteret, idet bydelsmødrene får en høj grad af indflydelse på projektets udvikling. Dette skaber en åbenhed i projektet, hvor indsatsområderne løbende kan tilpasses de behov, bydelsmødrene møder hos kvinderne, og der skabes en oplevelse af ejerskab hos bydelsmødrene, som kan styrke forankringen af projektet. Denne tilgang fordrer dog, at bydelsmødrene er i stand til at arbejde selvstændigt og igangsætte relevante tiltag til kvinderne.

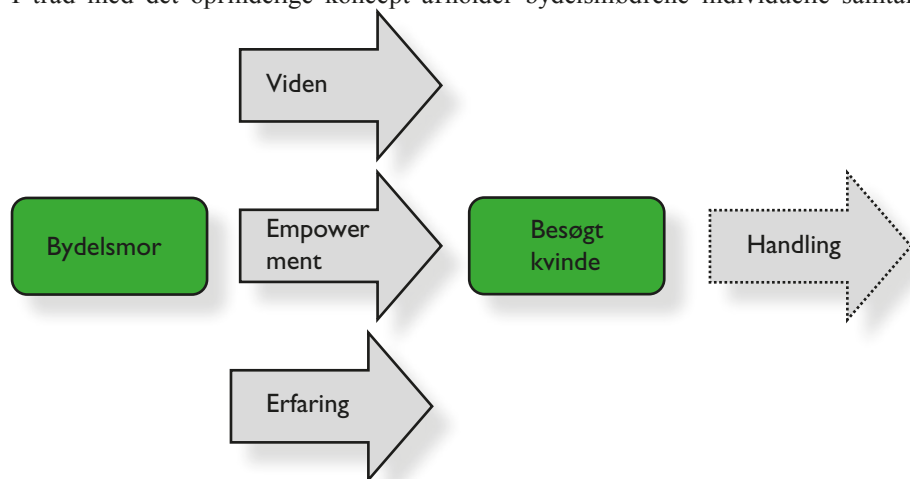
Projektets rammer og den kontekstuelle sammenhæng, projektet indgår i, har afgørende betydning for projektets indsatsområder og resultater. Det kan ikke entydigt konkluderes, hvorvidt en kommunal eller en boligsocial forankring af bydelsmødreprjekterne skaber det bedste udgangspunkt for gennemførelsen af projekterne, men det kan påpeges, at det er af afgørende betydning hvilke netværk, der findes – både mellem kommunale aktører og projektmagere – i det lokalområde, hvor bydelsmødrene arbejder. Et tæt samarbejde med kommunale aktører og projektmagere kan sikre, at projektet få adgang til viden og netværk, samt at bydelsmødrenes indsats ikke overlapper med den øvrige indsats i området. Bydelsmødreprjekterne kan enten gennemføres som målrettede indsats mod specifikke målgrupper eller som åbne empowermentorienterede projekter, hvor indsatsområder og metoder afklares løbende.

Metoder i bydelsmødrenes arbejde

Bydelsmødrekonceptet lægger op til, at bydelsmødrene skal videreformidle viden om en række emner til de besøgte kvinder, og det antages, at denne styrkede viden medfører, at kvinderne handler anderledes og derved skaber positive forandringer i både deres egen og deres families situation. De københavnske bydelsmødre har udvidet metoderne i arbejdet med kvinderne til at omfatte mere end en videreformidling af viden, og erfaringerne viser, at denne udvidelse af konceptet rummer store potentialer i forhold til at skabe resultater hos målgruppen.

Bydelsmørens som samtalepartner

I tråd med det oprindelige koncept afholder bydelsmødrene individuelle samtaler med

kvinderne, hvor de formidler viden til hende om så forskellige emner som børneopdragelse, skole/hjem samarbejde, foreninger i lokalområdet, hvor man skal henvende sig i det kommunale system i forbindelse med en konkret sag osv. Samtidigt lægger bydelsmødrene i mange situationer vægt på at inddrage deres egne erfaringer – som mødre, etniske minoriteter og borgere i det danske samfund. Erfaringerne fra de fire projekter viser, at det i høj grad kan styrke kvindernes udbytte af samtalen og deres motivation for at handle, at bydelsmørens fremhæver deres egne erfaringer i samtalen.

Projekterne har arbejdet med, at bydelsmødrene – udover at styrke kvindens viden – også skal styrke kvindens oplevelse af empowerment, således at hun i højere grad bliver motiveret til at handle. Bydelsmødrene fokuserer i denne henseende på at give kvinden ressourcer og viden til selv at gå videre med sit problem.

Bydelsmørens som rollemodel

Bydelsmødrene deler på mange områder livsvilkår med de besøgte kvinder – fx det at være migrant, minoritet, kvinde og mor i det pågældende lokalområde. Det er en præmis i projekterne, at kvinden kan identificere sig med bydelsmørens, og at bydelsmørens herigennem kan motivere kvinden til at aktivere de ressourcer, hun rummer, ved at kvinden 'imiterer' bydelsmørens. Der er flere eksempler fra de fire projekter, der viser, at rollemodelskonceptet kan skabe et positivt udbytte hos kvinderne.

Bydelsmørens som ledsager/bisidder

Erfaringerne fra de fire projekter viser, at næsten halvdelen af møderne mellem kvinde og bydelsmor indebærer andet end samtale. I størstedelen af disse tilfælde går bydelsmødrene med kvinderne til så forskellige instanser som jobcenter, svømmehallen, kvindeklubber, læge, skole/hjem samtale, boligkontoret osv. Idet bydelsmødrene følger med kvinden til forskellige instanser, og rent praktisk viser hende, hvor det er, støtter hende, giver hende tryk osv., er det hensigten at give kvinderne en praktisk erfaring, der på længere sigt gør, at de selv vil benytte sig af tilbuddene.

Erfaringerne viser, at ledsager/bisidderfunktionen i mange tilfælde er en væsentlig forudsætning for at skabe resultater hos målgruppen, særligt i forbindelse med at styrke kvindens brug af de kommunale tilbud.

Bydelsmoren som praktisk hjælper

Bydelsmødrene hjælper desuden kvinderne praktisk, fx med at læse, skrive eller oversætte breve, søge information på internettet og med at ringe til forskellige instanser – fx socialrådgiver, bank, læge, Udlændingesservice el. l. Effekten af dette er primært, at kvinden får løst det pågældende problem, hvilket i mange sammenhænge kan være en væsentlig forudsætning for, at kvinden kan komme videre på andre områder.

Bydelsmoren som facilitator for videns- og erfaringsudveksling mellem flere kvinder

Flere af projekterne har afholdt fælles rådgivningsarrangementer i kvindeklubber, på skoler, i beboerlokaler o.l., hvor flere kvinder har deltaget samtidigt. Bydelsmødrene formidler gennem disse arrangementer viden inden for en række områder, og de tilstedeværende kvinder udveksler erfaringer. Erfaringerne fra projekterne viser, at arrangementernes kombination af videns- og erfaringsudveksling er meget udbytterig for kvinderne. Samtidigt rummer de fælles rådgivningsarrangementer store potentialer for at skabe empowerment hos de tilstedeværende kvinder, da det at høre flere forskellige holdninger kan motivere kvinderne til at bidrage med deres egen holdning, og fx deltage mere aktivt i skole-hjem-samarbejdet eller i foreningslivet. Selve arrangementet er desuden med til at generere netværk mellem de deltagende kvinder.

Aktiviteter

Særligt projektet på Nørrebro har arbejdet med netværk som en metode til at skabe viden og empowerment hos kvinderne. Dette sker bl.a. ved at inddrage kvinder i aktiviteter i lokalområdet.

Erfaringerne fra de fire københavnske projekter viser, at det er succesfuldt i forhold til at skabe resultater hos målgruppen, at bydelsmødrene udvider metoderne i bydelsmødrekonceptet, som oprindeligt udelukkende indebar en viderefremmidling af viden fra bydelsmor til kvinde. Erfaringsudvekslingen og den empowermentskabelse, der finder sted i de individuelle møder mellem bydelsmor og kvinde samt i de fælles rådgivningsarrangementer, kan fremhæves som succesfulde metoder til at styrke kvindernes muligheder for at handle anderledes. Endvidere kan den praktiske erfaring, som kvinden opnår ved, at bydelsmoren fungerer som ledsager eller bisidder, fremhæves som afgørende i forhold til at styrke brobygningen til lokale og kommunale tilbud.

Kvinderne som indgang til familien

Bydelsmødrekonceptet indebærer en præmis om, at en indsats over for kvinden kan forbedre familiens samlede situation, herunder børnenes integration. Dette kan dels ske ved, at kvinden handler anderledes og det har en afsmittende effekt på hendes familie:

Heri ligger en forståelse af familien som et system, som kan ændres, idet man ændrer på en af systemets dele. Derudover formodes det, at kvinden formidler den viden, hun opnår gennem mødet med bydelsmoren, videre til sin ægtemand, som derved handler anderledes og påvirker familiens samlede situation yderligere:

Erfaringerne fra de fire projekter viser, at en rådgivning af kvinden i mange tilfælde medfører en forbedring af familiens samlede situation, sådan som det er præmissen i konceptet. Dette kan fx ske, når kvinden får styrket sin viden om børneopdragelse, og der derigennem skabes en bedre relation mellem mor og barn, eller når kvinden melder sit barn ind i en forening etc. Derudover viser erfaringerne, at kvinderne i mange tilfælde drøfter de samtaler, de har haft med bydelsmoren, med deres ægtemand, og at mændene i nogle tilfælde endda inddrages i samtalen med bydelsmoren. Herigennem kan mændene få styrket deres viden inden for nogle af de områder, som kvinderne har talt med bydelsmoren om. Hvorvidt mændene handler på denne viden, er det dog ikke muligt at konkludere.

Der er imidlertid også eksempler på situationer, hvor ægtemandens rolle i familien viser sig at få betydning for, hvorvidt bydelsmorens rådgivning af kvinden skaber positive forandringer i familiens samlede situation. Kvindens ægtemand kan have holdninger og interesser, som er i modstrid med den rådgivning, som kvinden har fået af bydelsmoren. I sådanne tilfælde kan ægtemandens rolle i familien betyde, at bydelsmorens rådgivning ikke har nogen effekt i forhold til at få kvinden til at handle anderledes. Hvorvidt dette er tilfældet må i høj grad siges at afhænge af den specifikke problemstilling, der rådgives om og af den enkelte families situation, men det kan være relevant at være opmærksom på ægtemandens rolle i familien i forhold til bydelsmødrenes muligheder for at skabe resultater hos målgruppen.

Temaer i bydelsmødrenes møder med kvinderne

De enkelte projekters fokus har været forskelligt i henhold til hvilke temaer bydelsmødrene skal kunne rådgive kvinderne om, og hvordan. Fælles er dog, at bydelsmødrene har beskæftiget sig med et bredt spektrum af emner i deres møder med kvinderne. Kvinderne har særligt efterspurgt rådgivning inden for følgende temaer:

- Sundhed
- Børneopdragelse
- Skoler/daginstitutioner
- Kommunale tilbud som jobcenter, socialcenter, borgerservice m.v.
- Klubber og foreningsliv i lokalområdet

Derudover har bydelsmødrene berørt emner som psykisk helbred, parforhold/skilsmisse og boligforhold. Temaerne i bydelsmødrenes møder med kvinderne strækker sig således fra de mere ukomplicerede temaer som fx hvordan man laver sunde madpakker til sine børn, til mere komplekse problemstillinger som fx at en kvinde lever i et voldeligt parforhold.

På tværs af de fire projekter kan det fremhæves, at bydelsmødrenes arbejde er særligt succesfuldt i forhold til at skabe resultater inden for følgende områder:

Børneopdragelse

- Kombinationen af videns- og erfaringsudveksling i de individuelle samtaler og de fælles rådgivninger bidrager i høj grad til at styrke kvindernes viden om børneopdragelse og giver dem konkrete redskaber, som de kan bruge over for deres børn, hvilket i mange tilfælde er med til at forbedre relationen mellem mor og børn.

Sundhed

- De individuelle samtaler og inddragelsen af kvinder i motionsrelaterede aktiviteter og tilbud i lokalområdet bidrager i høj grad til, at kvinderne får en øget viden om sundhed, kost og motion og at de og deres familier kommer til at leve sundere.

Skoler og daginstitutioner

- De individuelle samtaler og de fælles rådgivninger, samt det at bydelsmødrene selv har børn i de lokale daginstitutioner og skoler og deltager aktivt i forældresamarbejdet med disse, bidrager i høj grad til, at kvinderne får en øget viden om det danske daginstitution- og skole system. Derudover medvirker de fælles rådgivninger samt det, at bydelsmødrene ledsager kvinderne til fx skole-hjemsamtaler, til at motivere kvinderne til i højere grad at deltage i forældresamarbejdet.

Kommunale tilbud

- Kvindernes viden om og brug af kommunale sociale, beskæftigelses- og sundhedsmæssige tilbud styrkes i høj grad gennem bydelsmødrenes arbejde. Særligt ledsager/bisidder funktionen er succesfuld i denne sammenhæng.

Lokale tilbud og foreningsliv

- Bydelsmødrene styrker gennem de individuelle samtaler og de fælles rådgivninger kvindernes viden om klubber og foreninger i lokalområdet, og særligt det, at bydelsmødrene ledsager kvinder til en forening el. l., styrker kvindernes deltagelse i foreningslivet.

Bydelsmødrene opbygger gennem deres møder med kvinderne en særligt tillidsfuld relation, som skaber mulighed for, at kvinden tør komme frem med spørgsmål og problemer, som hun ellers ikke fortæller til professionelle aktører. Gennem møderne med kvinderne

konfronteres bydelsmødrene derfor i mange tilfælde med mere komplicerede og tungere problemstillinger som psykisk sygdom, skilsmisse m.v., og der opstår en række udfordringer i forhold til, hvordan bydelsmødrene skal håndtere disse problemstillinger.

Erfaringerne viser, at der er forskellige tilgange til at arbejde med de tungere problemstillinger. I nogle tilfælde fungerer bydelsmødrene gennem længerevarende rådgivningsforløb som personlige rådgivere eller en form for socialrådgivere over for kvinderne, og i andre tilfælde videregiver de med det samme sagen til en professionel aktør. En tredje tilgang til at arbejde med de tungere problemstillinger er, at bydelsmødrene – i stedet for at tale med kvinden om hendes problem – laver aktiviteter med kvinden eller tager hende med til aktiviteter i lokalområdet. På denne måde kan bydelsmødrene give kvinden nogle positive oplevelser, som kan hjælpe hende med at bryde med den fastlåste situation, hun befinder sig i.

Erfaringerne fra de fire projekter viser, at det er afgørende at arbejde med at afgrænse typen og graden af de problemer, som bydelsmødrene skal hjælpe med, samt at arbejde med hvor langt bydelsmødrene kan gå i deres indsats over for kvinderne, således at bydelsmødrene ikke påtager sig opgaver som kræver en professionel indsats. Følgende opmærksomhedspunkter er relevante at tage i betragtning – både i forbindelse med bydelsmødrenes opsøgende arbejde og i forbindelse med tilrettelæggelsen af uddannelsesforløbet for bydelsmødrene:

- Bydelsmødrene møder en bred vifte af problemer i familierne, og det er væsentligt for projektet at afklare, hvilke problemer bydelsmødrene kan og skal rådgive om, samt hvordan projektet løbende kan opkvalificere bydelsmødrene til at rådgive inden for så vidt forskellige temaer som børneopdragelse, sundhed, skilsmisse, psykisk sygdom m.v.
- Projektet må endvidere arbejde med at klargøre tyngden af de problemer, bydelsmødrene skal rådgive om. Der kan være problemstillinger i familien, der er for komplekse for bydelmødrene at gå ind i. I sådanne tilfælde kan bydelmødrene i stedet rådgive kvinden om andre aspekter af hendes situation – fx om hvordan hun kan lave sunde madpakker til sine børn, eller bydelmødrene kan tage kvinden med til arrangement i den lokale kvindeklub. Det er afgørende, at bydelsmødrene kvalificeres i forhold til at afgrænse tyngden af de problemer, de kan gå ind i, ligesom det er relevant at overveje, hvorvidt bydelsmødrene i nogle tilfælde skal afvise at rådgive kvinder, hvor de kan se, at der er tungere og mere komplicerede problemstillinger i familien.
- Projektet må endvidere afklare balancen mellem hvornår bydelsmødrene skal formidle viden til kvinderne og hvornår de skal henvise til andre aktører. Det må afklares, hvor meget viden bydelsmødrene skal have om de forskellige områder, samt hvor grænsen for bydelsmødrenes viden går og de skal henvise kvinden til et andet tilbud.
- Det er desuden vigtigt, at man i projektet overvejer, hvilke professionelle aktører, det kan være relevant at samarbejde med, herunder hvordan bydelsmødrene kan drage nytte af den viden og de kompetencer, som kommunale og andre professionelle aktører er i besiddelse af. I denne sammenhæng kan der fremhæves en række kompetencer hos de professionelle aktører, som er særligt brugbare for bydelsmødrene i deres arbejde:
 - * Fagspecialistviden. Professionelle aktører besidder en viden om forhold, der vedrører kvinderne, som bydelsmødrene kan drage konkret nytte af i deres arbejde. Det drejer sig om helt specifik viden om fx kontanthjælpsregler eller børns ernæring.
 - * Rådgivningskompetence. Aktører med rådgivningskompetence kan rådgive kvinderne omkring en konkret problemstilling inden for deres respektive fagområder.
 - * Interventionskompetence. Professionelle aktører har i mange tilfælde en arbejdsfunktion, der lægger op til, at de kan igangsætte interventioner i familien fra det kommunale systems side.

- * Kontaktformidling. Flere professionelle har en opsøgende arbejdsfunktion, der gør at de kommer i kontakt med kvinder, der kunne profitere af bydelsmødrenes arbejde.

Erfaringerne fra de fire projekter viser, at kvinderne har efterspurgt bydelsmødrenes rådgivning inden for en bred vifte af områder, og at tyngden i rådgivningerne er varierende. Dette skyldes i høj grad det tillidsforhold, der skabes mellem kvinden og bydelsmoren, som medfører, at bydelsmødrene ofte konfronteres med mere komplicerede problemstillinger som fx psykisk sygdom og skilsmisse. Det er afgørende, at projekterne arbejder med at afgrænse hvilke områder, bydelsmødrene skal rådgive inden for, samt tyngden af de problemer, bydelsmødrene skal gå ind i. Endvidere er det væsentligt at overveje, hvor meget viden bydelsmødrene skal have om de forskellige områder, i hvilke tilfælde de kan videreformidle denne viden, og hvornår de skal henvise til andre relevante tilbud. Det er væsentligt, at projekterne overvejer, hvordan bydelsmødrene kan drage nytte af den viden og de kompetencer, som professionelle aktører besidder, og hvordan et samarbejde med sådanne aktører kan etableres.

Bydelsmødrene som brobyggere til det kommunale system

Projekterne i Akacieparken/Bispebjerg, Tingbjerg/Utterslevhuse og Sjælør/Kgs. Enghave har alle fokus på, at bydelsmødrene skal agere brobyggere mellem det kommunale system og kvinderne samt deres familier. Præmissen er, at en styrket kontakt til det kommunale system kan hjælpe kvinderne i forhold til sociale, sundhedsmæssige eller beskæftigelsesmæssige problemer i deres familier. Brobygningen finder sted ved, at bydelsmødrene oplyser kvinderne om mulighederne i det kommunale system, viser dem hvor de konkret skal henvende sig og i nogle tilfælde går med kvinderne til det pågældende kommunale tilbud og agerer bisiddere og tolke for kvinderne. Hensigten er dels at få kvinder og familier, som ikke på forhånd er i kontakt med det kommunale system, til at benytte sig af de kommunale tilbud, og dels at forbedre kontakten mellem det kommunale system og de kvinder/familier, som allerede er i kontakt med det.

For at styrke brobygningen mellem målgruppen og det kommunale system har projekterne på forskellig vis samarbejdet med kommunale aktører. Særligt følgende samarbejdsformer styrker bydelsmødrenes muligheder for at bygge bro mellem kvinderne og det kommunale system:

- Det er en væsentlig styrke, at bydelsmødrene kan gøre brug af de kommunale aktørers faglige viden inden for områder som beskæftigelse, sundhed, børns udvikling o.l. i deres arbejde med kvinderne. Bydelsmødrene kan på denne måde give kvinden svar på specifikke spørgsmål om fx kontanthjælpsregler eller børns ernæring, uden selv at skulle besidde en omfattende viden inden for den brede vifte af temaer, som de rådgiver om. Bydelsmødrene kan endvidere trække på de kommunale aktørers viden om, hvordan de bedst muligt hjælper en kvinde videre i det kommunale system med et givent problem.
- Både projekternes samarbejdspartnere og de besøgte kvinder fremhæver det, at bydelsmødrene kan være et forståelsesmæssigt bindeled mellem den kommunale aktør og kvinden, som en stor succes. Bydelsmødrene skaber en relation til kvinderne, der er personlig og tillidsfuld, bl.a. som følge af de fælles sproglige og kulturelle referencerammer, og idet bydelsmødrene refererer til deres egne erfaringer som mødre, migranter, minoriteter og borgere i det danske samfund. I kraft af denne særlige relation opnår bydelsmøderen en særdeles god forståelse for kvindens situation, som hun kan videreformidle til den kommunale aktør. Samtidigt indebærer rollen som bydelsmor en professionalisme i kraft af en viden om det kommunale system og hvordan man begår sig i dette, som gør, at bydelsmøderen kan formidle den kommunale aktørs budskaber og handlinger til kvinden på en måde, så kvinden opnår en bedre forståelse for det kommunale system. Kombinationen af det personlige og det professionelle i rollen som bydelsmor er således af stor betydning i forhold til at styrke brobygningen mellem kvinderne/deres familier og det kommunale system.
- Bydelsmødrene opdager i kraft af deres unikke relation til kvinden problemer i familierne, som de kommunale aktører ikke har kendskab til, og skaber mulighed for social intervention i familierne, hvilket må ses som en væsentlig styrke i forhold til det kommunale systems muligheder for at hjælpe kvinderne med deres problemer. Bydelsmødrene har dog primært skabt mulighed for intervention i familier, som i forvejen er i kontakt med det kommunale system.
- Flere kommunale aktører kommer gennem deres arbejde i kontakt med kvinder, der kan profitere af bydelsmødrenes indsats og henviser disse til en bydelsmor, som dermed kan supplere eller følge op på den rådgivning, kvinden allerede har fået af den kommunale aktør.

Erfaringerne viser imidlertid, at der også er flere udfordringer forbundet med samarbejdet mellem bydelsmødrene og de kommunale aktører. Der er i flere tilfælde uklarhed omkring, hvordan bydelsmødrene konkret skal inddrage kommunale aktører i en sag med en kvinde

og hvad hhv. bydelsmødrenes og de kommunale aktørers opgaver er. Dels står bydelsmødrene i situationer, hvor de ikke oplever, at der eksisterer en kommunal eller anden professionel funktion, som de kan henvise til. I andre situationer oplever bydelsmødrene ikke, at den kommunale aktør tager tilstrækkeligt hånd om sagen til, at de kan give slip på den. Derudover oplever bydelsmødrene det i nogle tilfælde som vanskeligt at få kvinderne til at indvillige i at kommunale aktører inddrages i sagen pga. kvindernes mistillid til det kommunale system.

Det er derfor afgørende, at projekterne arbejder med at afgrænse bydelsmødrenes og de kommunale aktørers rolle i forhold til hinanden. For det første er det vigtigt at klargøre, hvilke kompetencer bydelsmødrene og de kommunale aktører hver især har i forhold til at hjælpe kvinden. For det andet er det væsentligt at klargøre, hvornår en problemstilling kræver en kommunal eller anden professionel indsats. I de tilfælde, hvor det er nødvendigt at inddrage kommunale aktører, er det desuden afgørende at præcisere, hvordan bydelsmøden konkret kan sætte kvinden og den kommunale aktør i forbindelse med hinanden. Følgende punkter er særligt relevante at være opmærksom på i forbindelse med at etablere et samarbejde mellem bydelsmødre og kommunale aktører:

- Det er væsentligt at arbejde med at klargøre, i hvilke situationer bydelsmødrene skal henvise til kommunale eller andre professionelle, og hvilken type og grad af problemer, der kræver en kommunal eller anden professionel indsats.
- Det er vigtigt, at bydelsmødrene har et indgående kendskab til de kommunale aktørers jobfunktioner og muligheder for at hjælpe kvinderne, så de har grundlag for at vurdere, hvilke kommunale aktører, der kan inddrages i en given sag.
- Endvidere er det afgørende, at de kommunale aktører har et indgående kendskab til bydelsmødrenes arbejde og løbende informeres om arbejdet generelt og evt. om det videre forløb for de kvinder, som de kommunale aktører henviser til bydelsmødrene. På denne måde styrkes de kommunale aktørers motivation for at samarbejde med bydelsmødrene og deres muligheder for at henvise kvinder til bydelsmødrene.
- Det er vigtigt at explicitere, hvordan samarbejdet mellem bydelsmødre og kommunale aktører konkret kan finde sted. Der må for det første være klare aftaler for, hvordan bydelsmødrene kan sparre med de kommunale aktører om, hvordan de kan hjælpe kvinden. For det andet må der – fx under supervisionsarrangementer – arbejdes med at styrke bydelsmødrenes viden om, hvilke muligheder, de har, for at samarbejde med de kommunale aktører. I de tilfælde, hvor kvinderne ikke ønsker, at de kommunale aktører inddrages, kan der desuden med fordel arbejdes med metoder til, hvordan bydelsmødrene kan styrke og motivere kvinderne til, at de kommunale aktører involveres i sagen, fx gennem motiverende samtaler, ved konkret at introducere kvinderne for de kommunale tilbud el. l.

Erfaringerne viser, at det er en fordel med et fast samarbejde mellem bydelsmødrene og konkrete kontaktpersoner i det kommunale system, som bydelsmødrene kan henvende sig til med spørgsmål og hvis rådgivning, de kan tage kvinderne med til. I denne henseende er den direkte kontakt mellem bydelsmødre og kommunale aktører afgørende.

Erfaringerne fra de fire projekter viser, at et samarbejde mellem bydelsmødre og kommunale aktører i høj grad kan styrke både bydelsmødrenes og de kommunale aktørers muligheder for at hjælpe kvinderne med sociale, sundhedsmæssige og beskæftigelsesmæssige problemer. Det er i denne sammenhæng for det første en styrke, at bydelsmødrene kan trække på de kommunale aktørers faglige viden. For det andet fungerer bydelsmødrene succesfuldt som et forståelsesmæssigt bindeled mellem kvinden og de kommunale aktører. For det tredje kan bydelsmødrene gøre de kommunale aktører opmærksomme på problemer i familierne, som kræver en social intervention. Og for det fjerde kan bydelsmødrene følge op på og supplere den kommunale indsats i familierne. Det er dog afgørende, at der er klart definerede retningslinjer for samarbejdet mellem bydelsmødre og kommunale aktører.

Projektet må i denne henseende klargøre, hvilke typer og hvilke grader af problemer, der kræver et samarbejde med de kommunale aktører, det må defineres, hvilke kompetencer bydelsmødrene og de kommunale aktører hver især har i forhold til at hjælpe kvinderne, og det må ekspliciteres, hvordan et samarbejde konkret skal finde sted. I denne sammenhæng er det afgørende, at der er en direkte kontakt mellem bydelsmødre og kommunale aktører, som muliggør, at begge parter får et indgående kendskab til hinandens arbejde.

Bydelsmødrene og det aktive medborgerskab

Bydelsmødrekonceptet indebærer, at bydelsmødrenes arbejde skal bidrage til at styrke det aktive medborgerskab hos kvinderne og deres familier. Medborgerskab er et begreb, der ofte benyttes i integrationsammenhænge, men der findes ingen entydig definition af begrebet. En klassisk definition af medborgerskab involverer forståelsen af, at være medlem af et samfund, hvor der er lige rettigheder og pligter for alle medlemmer³. Det aktive medborgerskab må således implicere den aktive deltagelse i samfundet og udøvelsen af disse rettigheder og pligter. De fire københavnske projekter har haft forskellige tilgange til at arbejde med det aktive medborgerskab, og på tværs af projekterne kan der identificeres tre aspekter af bydelsmødrenes arbejde, som kan siges at bidrage til at styrke aktivt medborgerskab hos kvinderne:

- Bydelsmødrene arbejder med at få kvinder til at deltage i netværk og tilbud i lokalområdet med henblik på at skabe empowerment hos dem og på denne måde hjælpe dem til at bryde med en problemfyldt tilværelse og mindske deres isolation.
- Bydelsmødrene arbejder med at skabe netværk i lokalområdet på tværs af etniske grupperinger og på denne måde styrke integrationen mellem beboere med forskellige etniske baggrunde, herunder dansk.
- Bydelsmødrene arbejder med at styrke kvindernes kendskab til deres rettigheder og pligter som kvinder, mødre og borgere i det danske samfund, og de arbejder med at empower kvinderne i deres muligheder for at få indflydelse i forskellige sammenhænge.

Bydelsmødrene arbejder således med forskellige måder at styrke det aktive medborgerskab på. Derudover kan der siges at være forskellige målgrupper for arbejdet med at styrke det aktive medborgerskab. Bydelsmødrene arbejder med kvinder, der befinder sig på alle punkter af nedenstående kontinuum – både med den isolerede kvinde, for hvem deltagelse i et arrangement i en kvindeklub kan være målet, og med den ressourcestærke kvinde, for hvem det kan være et mål at blive aktiv i foreningsarbejde i lokalområdet.

*Isoleret
Ingen kontakt til andre*

Aktiv medborger

En afgørende styrke i bydelsmødrenes arbejde med det aktive medborgerskab er deres muligheder for at arbejde netværksbaseret. Bydelsmødrenes netværksbaserede arbejde har særligt vist sig at være succesfuldt på følgende måder:

- Bydelsmødrene oplyser i de individuelle samtaler og de fælles rådgivninger kvinderne om mulighederne for at deltage i lokale foreninger og tilbud, og de ledsager kvinderne til tilbuddene. Dette styrker i høj grad kvindernes og deres familiers viden om og muligheder for at deltage i de lokale tilbud.
- Bydelsmødrene sætter både i de individuelle samtaler og de fælles rådgivninger fokus på kvindernes pligter og rettigheder som kvinder, mødre og borgere i det danske samfund. De arbejder med at empower kvinderne til at gøre deres indflydelse gældende i forskellige demokratiske sammenhænge, herunder særligt i forbindelse med forældre-samarbejdet i skoler og daginstitutioner. Erfaringerne viser, at særligt de fælles rådgivningsarrangementer bidrager til at skabe empowerment hos kvinderne og motivere dem til at deltage i demokratiske beslutningsprocesser.

³ Ole Korsgaard: Medborgerskab (2007, s.29)

- Bydelsmødrene tiltrækker via deres store netværk i lokalområderne kvinder til lokale arrangementer, hvor der er mulighed for at skabe netværk. Bydelsmødrenes netværksarbejde øger antallet af deltagende kvinder i de lokale arrangementer betragteligt.
- Bydelsmødrene etablerer nye netværk såsom kvindeklubber i samarbejde med lokale samarbejdspartnere, og de medvirker i høj grad til at sikre, at kvinder inddrages i de nye netværk.
- Et samarbejde mellem bydelsmødrene og de lokale projektmagere styrker sidstnævntes viden om beboere i lokalområdet og deres muligheder for at rette tilbud og aktiviteter mod etniske minoriteter, således at disse får bedre muligheder for at deltage i tilbudene.

Bydelsmødrenes rådgivning, kombineret med deres rolle som netværksskabere, bidrager således til at styrke det aktive medborgerskab hos kvinder i lokalområderne. Hvis et bydelsmødreprojekt ønsker at arbejde netværksbaseret, er der imidlertid også væsentlige punkter, som det er vigtigt at være opmærksom på.

- Bydelsmødrenes egne netværk til foreninger og beboere spiller en væsentlig rolle i det netværksbaserede arbejde, og det må derfor tages i betragtning ved rekrutteringen, om bydelsmødre har en position og et netværk i lokalområdet, der gør dem i stand til at skabe netværk på tværs af etniske grupperinger og boligområder.
- Det er derudover vigtigt, at projektet undersøger, hvilke netværk der i forvejen eksisterer i lokalområdet, og at projektet forholder sig til hvilke muligheder, der er, for at bygge videre på disse

Erfaringerne viser, at bydelsmødreprojekterne rummer særdeles værdifulde potentialer i forhold til at styrke det aktive medborgerskab hos kvinder og familier i lokalområdet, herunder at skabe og inddrage kvinder i netværk samt at skabe empowerment hos kvinderne og motivere dem til at udøve de rettigheder og pligter, de har i kraft af deres medborgerskab i det danske samfund. Bydelsmødrenes netværksbaserede arbejde er i denne henseende en afgørende styrke. Gennem det netværksbaserede arbejde styrker bydelsmødrene kvindernes muligheder for at deltage i lokale tilbud, de oplyser om og motiverer kvinder til at tage del i demokratiske beslutningsprocesser, de tiltrækker kvinder til aktiviteter i lokalområdet, de etablerer nye netværk og inddrager kvinder i disse, og de bidrager til at styrke de lokale projektmageres muligheder for at inddrage alle beboere i lokalområdet i deres tilbud. Det netværksbaserede arbejde, bydelsmødrene udfører med afsæt i deres egne og de eksisterende netværk i lokalområdet, er afgørende for projektets muligheder for at styrke det aktive medborgerskab. Det er derfor væsentligt, at projektet undersøger og forholder sig til mulighederne for at gøre brug af disse netværk.

Bydelsmødrenes rolle

Bydelsmødrenes arbejde indeholder mange forskellige facetter, og bydelsmødrene skal kunne indtage en position, hvor de både kan færdes blandt og skabe relationer til områdets kvinder, disse kvinders børn og ægtemænd, det kommunale system, statslige instanser, foreningslivet m.v. Ligeledes anvender bydelsmødrene en bred vifte af forskellige metoder i deres arbejde, som kræver, at de er i besiddelse af viden og kompetencer inden for en lang række områder. Bydelsmødrene investerer desuden en stor del af deres person i bydelsmødrearbejdet. De bor i det samme område, som de kvinder, de rådgiver, og benytter sig af egne netværk til at etablere kontakt til områdets kvinder – de arbejder ikke bare som bydelsmødre, de er bydelsmødre. Erfaringerne fra de fire københavnske projekter viser, at én af de mest grundlæggende udfordringer i bydelsmødreprjekterne er at afgrænse bydelsmødrenes rolle, særligt på følgende punkter:

At tydeliggøre og målrette de forskellige funktioner i bydelsmødrerollen

- Bydelsmødrene fungerer både som formidlere af viden til kvinderne, som kontaktfordidlere mellem kvinderne og det professionelle system, som rollemodeller, og som empowermentorienterede netværksskabere, der afholder aktiviteter for kvinder i lokalområdet. At bydelsmødrene kan indtage en lang række forskellige funktioner i mødet med kvinderne og dermed imødekomme kvindens behov er en væsentlig styrke i bydelsmødreprjekterne, men for at kunne kvalificere bydelsmødrene bedst muligt til arbejdet, må der arbejdes med at afklare, hvordan de skal vægte de forskellige funktioner. Det må endvidere overvejes, hvordan de forskellige funktioner kan målrettes de forskellige temaer, som bydelsmødrene rådgiver inden for.

At støtte op om bydelsmødrene i deres daglige arbejde

- Erfaringerne viser, at det er vigtigt, at der finder regelmæssige møder sted, hvor bydelsmødrene har mulighed for at erfaringsudveksle med hinanden og med faglige ressourcepersoner – enten i klassiske supervisionsforløb, eller under mere uformelle omstændigheder. Derudover er det væsentligt, at projektkoordinatorerne har ressourcer til at sparre med den enkelte bydelsmor om konkrete sager. Jo tungere problemstillinger, bydelsmødrene rådgiver om, des mere bør der være opmærksomhed på bydelsmødrenes behov for sparring eller supervision i forhold til, hvordan de håndterer sagerne – fagligt såvel som personligt.

At begrænse arbejdets omfang

- Det er én af de væsentligste styrker ved bydelsmødreprjekterne, at bydelsmødrene bor i det samme område, som de kvinder, de rådgiver, da det skaber en tilgængelighed og en fleksibilitet, som de professionelle aktører ikke kan tilbyde. Dette betyder imidlertid også, at det kan være vanskeligt at afgrænse omfanget af bydelsmødrenes arbejde. Derudover skabes der tætte personlige relationer mellem bydelsmødrene og kvinderne, som gør, at kvinderne ofte kommer til at opfatte bydelsmødrene som veninder, hvilket kan vanskeliggøre afgrænsningen af arbejdet yderligere. Erfaringerne viser imidlertid, at det er afgørende, at projekterne arbejder med at afgrænse omfanget af bydelsmødrenes arbejde, både i forhold til antallet af kvinder, som de rådgiver, og i forhold til hvor mange gange de rådgiver den samme kvinde.

Afklaring af om bydelsmødrearbejdet er frivilligt eller lønnet arbejde

De københavnske bydelsmødre får alle løn for deres arbejde⁴, men har som nævnt forskellige ansættelsesforhold, der varierer mellem ansættelser på 7 timer om måneden til 10 timer om ugen. Det, at bydelsmødrene modtager løn for deres arbejde, medvirker til, at de oplever en anerkendelse og en status i arbejdet, som motiverer dem til at arbejde som bydelsmødre. Når man arbejder med engagerede kvinder som bydelsmødrene opstår der imidlertid også nogle udfordringer i forhold til at afklare, hvad der ligger inden for rammerne af det aflønnede arbejde.

- I nogle projekter går bydelsmødrene til arbejdet med en opfattelse af, at det er et lønarbejde; en opfattelse, der til dels forstærkes idet bydelsmødrene oplever at udfylde en professionel funktion i samarbejde med det kommunale system. Projekternes ressourcer lægger i nogle tilfælde imidlertid i højere grad op til, at det er et frivilligt arbejde med en symbolsk aflønning. Dette skaber en uklarhed i forhold til at afgrænse omfanget af bydelsmødrenes arbejde.
- En del af bydelsmødrene i København er på kontanthjælp, og får følgelig deres løn som bydelsmødre modregnet deres kontanthjælp. Disse bydelsmødre oplever dermed i nogle tilfælde, at de reelt arbejder frivilligt. Udfordringerne i forbindelse med ansættelsesforholdet må desuden forstås i lyset af, at bydelsmødrene i de forskellige projekter kender hinanden og sammenligner deres forskellige ansættelsesforhold. Følgelig stiller de sig undrende over for, hvorfor ansættelsesforholdene er forskellige. Det er derfor væsentligt fra starten at klargøre, om der er tale om et frivilligt arbejde eller et lønarbejde, samt at afklare omfanget af bydelsmødrenes arbejde.
- Flere af bydelsmødrene arbejder som følge af deres stærke engagement i projekterne mange flere timer end de er ansat til, hvilket medvirker til, at de oplever, at de arbejder frivilligt.

Erfaringerne viser, at det er afgørende at arbejde med at klargøre, hvad der ligger inden for rammerne af bydelsmødrenes lønnede arbejde, og i hvilken grad bydelsmødrene forventes at arbejde frivilligt.

Rollen som bydelsmor indebærer uvurderlige styrker i forhold til at agere rollemodel, brobygger mellem kvinderne og det professionelle system og empowermentorienteret netværksskaber, samt i forhold til at formidle viden og erfaringer og skabe empowerment inden for en lang række områder. Det er imidlertid også afgørende, at der i projekterne arbejdes med at tydeliggøre de forskellige funktioner i rollen som bydelsmor, samt at målrette disse funktioner til de områder, som bydelsmødrene rådgiver inden for. Derudover er det afgørende, at der støttes op om bydelsmødrene i deres daglige arbejde gennem supervisorsarrangementer el. l. i forhold til, hvordan bydelsmødrene håndterer arbejdet fagligt såvel som personligt. Endvidere bør projekterne være opmærksomme på at afklare omfanget af bydelsmødrearbejdet, samt hvorvidt der er tale om et lønarbejde eller et frivilligt arbejde.

⁴ Bydelsmødrene har været ansat efter HK overenskomst med en løn på 125 kr. i timen.

Bydelsmødrekonceptets potentialer

De fire københavnske bydelsmødreprojekter har på mange måder udvidet bydelsmødrekonceptet og erfaringerne viser, at et bydelsmødreprojekt giver muligheder for at skabe resultater på langt flere områder end konceptet umiddelbart lægger op til – både i forhold til at styrke integrationen i de udvalgte boligområder og i forhold til at forbedre den sociale indsats over for etniske minoritetsfamilier. Bydelsmødreprojekterne er således succesfulde både som integrationsprojekter og som sociale projekter.

Efterspørgslen på bydelsmødrene blandt kvinder og til dels også mænd i de udvalgte boligområder er overvældende stor, og bydelsmødrene opfylder et stort behov hos kvinder og deres familier, som det ikke tidligere har været muligt for dem at få opfyldt. Dette i kraft af bydelsmødrenes muligheder for at være sprogligt og kulturelt bindeled mellem kvinderne og de lokale og kommunale tilbud, samt de fælles referencerammer og det personlige i relationen mellem bydelsmor og kvinde, som skaber en fortrolighed, der gør, at bydelsmoren kan hjælpe kvinden med hendes eventuelle problemer. Erfaringerne viser, at bydelsmødrenes arbejde opfylder et behov hos kvinder og deres familier, der har været bosiddende i Danmark i en årrække, men at der endvidere er et stort behov for bydelsmødrenes indsats blandt nyankomne flygtninge og familiesammenførte. Projekterne bidrager i denne sammenhæng til at forebygge sociale og integrationsmæssige problemer hos disse familier.

Bilag I: Oversigt over rapporter udarbejdet i forbindelse med Den Fælles Evaluering af Bydelsmødreprojekterne i Københavns Kommune

Statusnotater om rekrutterings- og uddannelsesforløbene

Marie Erkmann og Marie Gade Husted: ”Evaluering af uddannelsesforløbet for bydelsmødre på Nørrebro” (juni 2009)

Marie Erkmann og Marie Gade Husted: ”Evaluering af rekrutterings- og uddannelsesforløbet for bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg” (juli 2009)

Marie Erkmann og Marie Gade Husted: ”Evaluering af rekrutterings- og uddannelsesforløbet for bydelsmødre i Tingbjerg/Utterslevhuse” (juli 2009)

Mie Vestergaard: ”Evaluering af rekrutterings- og uddannelsesforløbet for bydelsmødre i Sjælør/Kgs. Enghave” (december 2009)

Statusnotater udarbejdet midtvejs i projektførløbene

Marie Erkmann og Marie Gade Husted: ”Midtvejsevaluering af Projekt Bydelsmødre og Kommunale Kvindeambassadører i Akacieparken og på Bispebjerg” (december 2009)

Marie Erkmann og Marie Gade Husted: ”Midtvejsevaluering af Projekt Bydelsmødre i Tingbjerg/Utterslevhuse” (februar 2010)

Marie Erkmann og Marie Gade Husted: ”Midtvejsevaluering af Projekt Bydelsmødre på Nørrebro” (marts 2010)

Mie Vestergaard: ”Midtvejsevaluering af Projekt Bydelsmødre på Sjælør/Kgs. Enghave” (marts 2010)

Afsluttende evalueringsrapporter

Mie Vestergaard: ”Evaluering af Projekt Bydelsmødre på Sjælør og i Kgs. Enghave” (september 2010)

Marie Gade Husted: ”Evaluering af Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjerg” (oktober 2010)

Marie Gade Husted: ”Evaluering af Projekt Bydelsmødre Tingbjerg/Utterslevhuse” (november 2010)

Marie Gade Husted: ”Evaluering af Projekt Bydelsmødre Nørrebro” (december 2010)

Rapporterne kan rekvireres ved henvendelse til Kontor for Integrationsservice, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i Københavns Kommune.